

Derneğin düzenleyeceği kurban bağış organizasyonunun vergi kanunları karşısındaki durumu hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	11395140-105[229-2012/VUK-1- . . .]-2319
Tarih	02.10.2014

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-105[229-2012/VUK-1- . . .]-2319

02/10/2014

Konu : Derneğin düzenleyeceği kurban bağış organizasyonunun vergi kanunları karşısındaki durumu

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda; derneğinizin kurban bağış organizasyonu yaptığı, hisse bedelinin dernek tarafından belirlendiği, bağış bedellerinin nakden, özel banka hesabı veya web sitesi üzerinden oluşturulacak sanal pos aracılığı ile tahsil edildiği, bağışlanacak 1 hissenin en az ... kısmını derneğe bağışlamak kaydıyla bu hizmetin bağışçılara verileceği, dileyen bağışçıların ... oranından daha fazlasını veya tamamını bağışlayabileceği, bağışlamadığı kısmı ise dernek tarafından bağış yapana ulaştırılacağı, derneğe; hayvan temini, kesimi, etlerin paketlenmesi ve bağışçılara ulaştırılması işinin anlaşma yapacağı özel bir şirket aracılığı ile yapıldığı belirtilerek konu hakkında Başkanlığımız görüşü talep edilmiştir.

I - KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (ç) bendi ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin 5 inci fıkrasında da dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde bulunmayan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi işletme olduğu; 6 ncı fıkrasında ise dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği; mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Dernek ve vakıflar tüzel kişilikleri itibariyle kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, dernek ve vakıfların tüzel kişiliğine bağlı iktisadi işletme oluşturacak nitelikte devamlı, sınai ve zirai faaliyetlerinin kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

03.04.2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler" başlıklı (2.4) bölümünde iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

İktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, derneğiniz tarafından düzenlenecek kurban organizasyonu çerçevesinde, her bir hissenin en az ... kısmının derneğinize bağışlanması kaydıyla verilecek bu hizmet için kar amacı güdülmeksizin dahi olsa hizmet verilenlerden bedel alınmış olacağından, bu hizmetler dolayısıyla derneğinize bağlı iktisadi işletme oluşacak olup oluşan iktisadi işletme için kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekecektir.

II-KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler ile üçüncü fıkrasının (g) bendine göre; genel bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi

olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri KDV'ye tabidir.

KDV Kanununun sosyal amaçlı istisnaları düzenleyen 17 nci maddesinin birinci fıkrasında; genel bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler, köyler, bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, siyasi partiler ve sendikalar, kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz emekli ve yardım sandıkları, kamu menfaatine yararlı dernekler, tarımsal amaçlı kooperatifler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların;

a) İlim, fen ve güzel sanatları, tarımı yaymak, ıslah ve teşvik etmek amacıyla yaptıkları teslim ve hizmetleri,

b) Tiyatro, konser salonu, kütüphane, sergi, okuma ve konferans salonları ile spor tesisleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kültür ve eğitim faaliyetlerine ilişkin teslim ve hizmetler istisna kapsamına alınmıştır.

İstisnaların düzenlendiği 17 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine göre; 17 nci maddenin birinci fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşların hastane, nekahethane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fukara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri KDV'den istisnadır.

Buna göre, derneğimize bağlı yukarıda niteliği açıklanan bir iktisadi işletmenin oluşması nedeniyle KDV mükellefiyetinin tesis edilmesi gerekecektir.

Derneğimizin kamu menfaatine yararlı dernek niteliğinde olması halinde, derneğimize bağlı bir işletmenin KDV Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında sayılan teslim ve hizmetleri ile Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kuruluş amacına uygun teslim ve hizmetleri, KDV'den istisna olacaktır. Anılan şartlar çerçevesinde gerçekleşmeyen teslim ve hizmetler ise genel hükümler uyarınca KDV ye tabi tutulacaktır.

Öte yandan KDV Kanununun 17/2-b maddesinde; birinci fıkrada sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifalarının KDV den müstesna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, derneğimizin kamu menfaatine yararlı dernek statüsünde olması halinde, derneğimize yapılan bedelsiz mal teslimi ve hizmet ifalarında KDV Kanununun 17/2-b maddesi çerçevesinde istisna

kapsamında işlem yapılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, derneğimize bedeli mukabilinde yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifaları genel hükümler çerçevesinde KDV ye tabi tutulacaktır.

III-VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 153 üncü maddesinde, kurumlar vergisi mükelleflerinin işe başlamayı vergi dairesine bildirmeye mecbur oldukları; 172 nci maddesinde, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin defter tutmaya mecbur oldukları; 176 ncı maddesinde defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılmış tüccarlardan I inci sınıf tüccarların bilanço esasına göre defter tutacakları; 177 nci maddesinde, her türlü ticaret şirketleri ile kurumlar vergisine tabi olan diğer tüzel kişilerin I inci sınıfa dahil oldukları hüküm altına alındıktan sonra, 182 nci maddede, bilanço esasında tutulacak defterler sayılmış, 220 nci maddede ise tasdike tabi defterlere ilişkin hükümler yer almıştır.

Mezkûr Kanunun 229 uncu maddesinde fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olarak tanımlanmış, 230, 231 ve 232 nci maddelerinde, faturanın şekli ve nizamı ile fatura kullanma mecburiyetinde (fatura vermek ve almak zorunda) olanlara dair hükümlere yer verilmiş, 233 üncü ve müteakip maddelerinde de fatura yerine geçen belgeler düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan kanun hükümlerine göre, derneğimize bağlı bir iktisadi işletme oluşması durumunda Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre birinci sınıf tüccarlar tarafından tutulması gereken defterlerin Kanunda belirtilen süreler içinde tasdik ettirilerek kullanılması, ayrıca aynı Kanunun belge düzeni ile ilgili hükümlerine riayet edilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026